

Kuukiri Taevassetõus II aastakäik juuli-august 1936 nr. 7-8 väljaantud Krakovis.

Misjonäride tööpõllult.

Robinsoni peatuspaigast.

Kuigi eesti on suuremaltjaolt ja ametlikult protestantlik maa, siis ikkagi tänu tema elanike kõrgele intelligentsile ja kultuursusele, on seljataha jäänud usuline fanatism, mis mõnedes maades, nt. protestantlikus Rootsis valitseb ja on lõppenud teiseusuliste tagakiusamine. Selle ulatusliku religioosse tolerantsuse tagajärjed on nii positiivsed kui negatiivsed. Negatiivseks tagajärjeks on täielik ükskõiksus usuasjades, hinge vajaduste mittemõistmine laiade rahvamasside täielik materialiseerumine isegi maarahva hulgas. Intelligents, sõjavägi ja noorus on suuremaltjaolt või kui mitte päriselt kirikust kõrvale jäänud, siis vähemalt ükskõikne usuasjade suhtes. Keegi ei tea siin midagi kohustusest pühapäeviti ja pühade ajal sõjaväeosades ja koolis jumalateenistusi pidada ja keegi ei käi seal välja arvatud kirikumuusika kontserdid, laulatused ja koorikontserdid. Hukatuslikku mõju avaldab rahvale ka täielik vennastumine õpetuslikus mõttes nii kaugel õigeusu ja protestantluse vahel ühine jumalateenistuste pidamine rahvuslike pühade ajal ühine teoloogia fakulteet Tartu ülikoolis, erinevate usutunnistustega inimeste segunemine koolis avalikus elus eraelus ja pereelus. Kõiks need tingimused on loonud täieliku ükskõiksuse atmosfääri, kus inimene nii üksikult kui terve rahvas lakanud mõtisklemast religiooni ja tema postulaatide vormi ja sisu üle. Talle jääb täiesti võõraks "usutõe" mõiste. Tema jaoks on parim see religioon, kus peetakse tema maitse järgi ilusaid ja pidulikke teenistusi, kuhu kuulumine midagi ei maksa, vaid võib isegi teatavat materiaalselt kasu tuua. Siia liitub ka erinevate sektide propaganda, mis suudavad ka hästi maksta ja mis ei jää viljatuiks. See on taust, kus peame palehigis töötama, et sulatada jää inimeste südamest ja külvata sellele viljatule pinnasele Jumala tõe seemet.

Sest nagu ütlesid juudid Kristusele: "need sõnad on karmid ja kes suudaks neid kuulata". Sama vastuväidet võib ka siin tihti kuulda. Kuidas on võimalik vastu võtta katoliku usku, tema kindlate ja järeleandmatute dogmaatika ja moraaliga, kui on niipalju teisi nii sobivaid nii valmis ja nii leebid inimese kuritegude ja nõrkuste suhtes religioone, mis oma seadustes ja ettekirjutustes sobituvad kaasaja kapriisidega. Need on ükskõiksuse ja usulise leiguse tagajärjed. Üheks tolerantsuse heaks tagajärjeks on see, et vastavates oludes ja piisavate jõupingutustega suudavad katoliiklased arendada ulatuslikku tegevust ilma erilist vastupanu kohtamata välja arvatud vajadus Eestis viibimiseks viisa hankida, mis puudutab eelkõige vaimulikke ja pahatahtlikke artikleid katoliiklastest, mis aeg-ajalt ajakirjanduses ilmuvad aga need takistused pole kuigi olulised. On ju juba suudetud tagasihoidlike vahendite juures palju kord saata. kui kogu Eestis oli mõni aasta tagasi vaid kolm kogudust, siis praeguseks on neid juba 10. Tõsi küll, preestrite ja materiaalsete vahendite puuduse tõttu, ei ole neil kõigil veel hingekarjast ja mõnel neist ei ole veel oma kirikut või kabelit. Üheks sellistest noortest kogudustest on Petseri kogudus, mis tuleval kuul tähistab oma asutamise aastapäeva. Moodustamise ajal oli ta juba üsna suur võrreldav suure dekanaadiga hõlmates poolteist maakonda ja paarikümmend km pikuti ja laiuti. Vähem muljetavaldav on ta liikmete arvu poolest, mille aga teeb tasa liikmete mitmekesine rahvuslik päritolu. Enamuse liikmetest moodustavad poolakad aga siin võib kohata ka lätlast, leedulast, venelast, sakslast ja eestlast. Nii suure koguduse vajaduse

rahuldamiseks on olemas ainult väike kabel, mis asub eramajas ja on moodustatud kahest suurest toast, mille vahelt on vahesein maha lõhutud. ülejäänud toad kuuluvad preestrile, kes on maja ainuke elanik, mistõttu naabrid kutsuvad teda erakuks.

Peale tavalise laua, mis täidab altari aset, mõne pildi, mis saime kingituses auväärset isa provintsiaalilt Krakovist ja väikese harmooniumi kabelis, muud polegi. Jumalateenistuste pidamisel annab ennast aeg-ajalt tunda vajaliku liturgilise varustuse puudumine.

Üldse tekib uue koguduse asutamise juures peaaegu kriisi olukord. Enamasti kõik tuli osta aga protestantlikul maal ei olnud isegi apteegist ja apteegi hinnaga võimalik saada mitte midagi, mida oleks võimalik liturgilisel otstarbel kasutada. Midagi välismaalt tellida pole mõtet, sest toll tuleb suurem, kui asja enda hind. Pealegi ei lubaks koguduse kassa esitada mingeid tellimusi ka kõige odavamale kodumaisele toodangule. Tuli rahulduda kõige lihtsakoelisemate asjadega, mida oma arusaamise järgi valmistasid kohalikud puusepad, lukksepad ja liturgilisi riideid õmblejannad jne. Raskest materiaalsest olukorrast hoolimata püüame muuta jumalateenistused kauniks ja pidulikuks. Meil on tekkinud isegi koor, mis kaunistas juba Nelipühadel missat väga kauni ja originaalse muusikaga, mille on seadnud isa Berard Baierimaalt ja mille aluseks olid poola kirikulaulud. Sealt võis leida kõik kõige populaarsemate poola laulude meloodiad, mis olid meisterlikult seotud üheks tervikuks. Igal pühapäeval ja pühal pean lauldud missa jutluse ja vespriga. Ja kui liturgilised eeskirjad seda lubavad, siis ka Pühima Altarisakramendi väljapanemisega monstransis. Organistiks pakkus ennast omakasupüüdmatult protestant endine luteri kiriku organist, hea inimene. Küllap jumal tasub talle selle võib olla juba selles elus, andes talle tunda tõelist usku, millesse ta suhtub suure sümpaatiaga. Ka kabeli korras- ja puhtana hoidmine nõuab palju tööd ja kulutusi. Peab püüdma selle poole, et altar oleks vähemalt ilusti kaunistatud lilledega, mis vähemalt osaliselt kataks aitaks varjata meie vaesust, mistõttu teisi kaunistusi Jumala eluasemele pole praeguses olukorras võimalik hankida. Samal eesmärgil hoolitsen aias paari lillepeenra eest, et nendega kaunistada väikest altarit ja nii muuta meeldivamaks Jeesuse üksildust väikeses tabernaaklis, mis on lihtsal moel laudadest valmistatud.

Lisaks tööle kabelis ja kabeli ümber tuleb pidada ka usuõpetuse tunde, jutlusi ette valmistada võõrastes keeltes, mis nõuab palju aega ja kannatust. Kogu maja korras hoida, töötada aias ja hoolitseda ka ihulike vajaduste eest. Et jõu puudumise tõttu teenistuskohustused täitmata ei jääks. Meie elu kulinaasest poolest ma kirjutama ei hakka, kuna ajapuudusel pole meie kokakunst eriti kõrgel tasemel aga kui keegi peaks tahtma oma teadmisi sellest valdkonnast täiendada, siis leiaks ta kindlasti kokaraamatutest nii mõndagi huvitavat. Pealegi arvan, et minu eelkäija kirjutas sel teemal üsna põhjalikult, sest eks tema panuse ja ameti tõttu kuulub see amet just talle.

Umbes nii näeb välja meie töö koduses majapidamises. Aga ka väljaspool kodu ei saa käsi rüppe lasta, kuna on palju juba täiesti leigeks jäänud katoliiklasi, keda tuleb iga kord eraldi jumalateenistusele kutsuda, sest kui sellist koguduseliiget laupäeval ei külastata ja teda missale ei kutsuta, siis ta kindlasti ei tule kohale ja vabandab siis ennast sellega välja, et ta ei teadnud et jumalateenistus on. Paljud neist elavad ka vabaabielus, on laulatatud õigeusu või protestantlikus kirikus ja sattunud teistsuguste olude mõju alla, mis on suutnud neid oma paremuses veenda. Kuna neil pole põhjalikke teadmisi katoliku usust, lasevad nad kergesti endaga manipuleerida ja see järel ristsvad oma lapsed teises kirikus ja kasvatavad neid teise usu vaimus. Nende eest tuleb kõige suuremat hoolt kanda ja paraku ei anna see sageli tulemusi. Lisaks sellele on katoliiklased laiali paisataud üle terve Eesti. Peaaegu igas linnakeses ja igas külas võib neid leida. Mõned saavad aeg-ajalt kirikus käia või kabelis, osaleda jumalateenistusel ja saada osa pühadest sakramentidest. Paljud aga seda ei suuda olgu siis vaesuse, vanaduse haiguse tõttu või kõige sagedamini laiskuse ja ükskõiksuse tõttu. Niisiis tuleb neid lambukesi eraldi külastada ja nende juures kodus pidada püha missa, milleks on luba igal Eestis

tegutseval preestril ja anda neile võimalus pühadest sakramentidest osa saada. Enne igat sellist misjoniretke tuleb sisse pakkida kõik liturgiariistad, kohapeal pannakse paika lauale väike altar, sageli toimub see kitsas ja rāpases majakeses ümberolijate suureks rõõmuks või ka teiseusuliste või koguni mittekatoliiklaste vaenuliku pilgu all. Sõltuvalt sellest missuguste inimeste hulka me satume. Kõige sagedamini tunnevad sellised hooletusse jäänud lambukesed hirmu pihi ees, millest nad on pikkade aastate jooksul täiesti võõrdunud. Aga ka need hinged vajavad päästmist ja taasharjutamist usupraktikatega, seda enam, et sageli vajavad nad oma hooletusejäämises kõige suuremat hoolt, sest kuigi seni pole nad praktiseerivad katoliiklased olnud on nad ometi tundnud ennast kirikusse kuuluvana ja pole osalenud teiseusuliste teenistustel. Neid võib osaliselt õigustada ka sellega, et varem oli tõeliselt raske aga mõnikord ka lausa võimatu jumalateenistustel osaleda ja pühadest sakramentidest osa saada. Mõnikord on nad hingevajadused täiesti unustanud aga pärast paari sellist visiiti muutuvad need konvertiidid leigetest tulisteks katoliiklasteks. Halvem on lugu nendega

Kes kuna pole neil olnud võimalust pühadest sakramentidest osa saada ja jumalateenistustel käia on usust ära langenud ja läinud teise usku, et nõnda oma hingevajadusi rahuldada. Nendega on asi palju raskem. Mõnikord aga toob jumala arm ka sellised inimesed valelt teelt tagasi sageli jumalateenistuse piinade või erinevate õnnetuste ja raskuste kaudu.

Märkus 1

Autor peab silmas isa Tadeuse artiklit, mis ilmus "Taevassetõusu" eelmises numbris. Toim.

Lisaks sellele pean ma ainsa Lõuna-Eestis tegutseva poolakast preestrina rahuldama ka naaberkogudustes elavate poolakate vaimulikke vajadusi.

Mõnikord pean käima Valgas, et pidada poolakeelne jutlus, kuulata pihte, neid kes ei suuda ennast piisavalt hästi eesti keeles väljendada või ka lihtsalt ei soovi võõrkeeles pihtida. Kõige suurem Koidunimelisse ühingusse koondunud poolakate kogukond on Tartus, niisiis tulen neid eelkõige

vaimulikul eesmärgil tihti külastada. Harilikult korraldatakse igal aastal enne jõule kolmepäevane rekollektsioon. Lisaks tuleb kohal olla ka erinevatel rahvuslikel tähtpäevadel nagu 3.mai meie hulgast lahkunud marssali sünnipäeval (silmas peetakse marssalit ja riigitegelast Pilsudskit) või tema surmaaastapäeval, taasiseseisvumise aastapäeval ja teistel puhkudel, et meenutada kantslist võõral maal elavatele poolakatele meie rahva elu suuri hetki ja tema suuri poegi, et selle kaudu õhutada neid jääma edaspidigi ustavaks usule ja kodumaale, et nad oleksid jumalale ja kodumaale sama ustavad ja sama ohvrimeelsed nagu olid ja on nende kaasmaalased. Selliste tööde ja tegemiste tähe all mööduvad kiiresti võõral maal tegutseva misjonäri päevad. Mõned neist on rõõmsad, mõned jälle kibedad ja rasked, mille muudavad koirohuna mõruks inimlik tänamatus aga ka neid väikeseid ohvreid tahan rõõmuga kanda, et asetada need usu ja isamaa altarile. See kahekordne eesmärk on väärt et selle nimel töötada.

Petseris 11.juunil 1936, isa Lucijan

Tõlkis M.Kaplinski